

BRONISŁAW FLESZAR 1903 – 1980

W dniu 24 lipca 1980 r. zmarł doc. dr inż. górń. Bronisław Fleszar przeżywszy lat 77. Był wieloletnim działaczem na polu wydawniczym i redakcyjnym dotyczącym nafty. Niejedna publikacja geologiczna jemu zawdzięcza szatę edycyjną. Z zamiłowaniem zajmował się statystyką naftową i zagadnieniami eksploatacji złóż naftowych ze szczególnym uwzględnieniem intensyfikacji wydobycia.

Bronisław Fleszar urodził się 29 stycznia 1903 r. w Wysokiej koło Łańcuta. W mieście tym w 1921 r. ukończył Gimnazjum Realne, a w czerwcu 1927 r. uzyskał w krakowskiej Akademii Górniczo-Hutniczej dyplom inżyniera górnika. Na tejże uczelni w czerwcu 1959 r. osiągnął tytuł doktora nauk technicznych na podstawie pracy p.t.: „Badania parametru ciśnienia w procesie hydraulicznego szczelinowania pokładów naftowych”. W 1968 r. wręczono mu nominację na samodzielnego pracownika naukowo-badawczego, a w 1973 r. otrzymał stanowisko docenta w Instytucie Naftowym, którego był współtwórcą i z którym był zawodowo związany do ostatnich dni swego pracowitego życia. W okresie przedwojennym i w czasie okupacji hitlerowskiej pracował w Karpackim Instytucie Geologiczno-Naftowym w Borysławiu. W pierwszych powojennych latach działał w Instytucie Naftowym w Krośnie n/W., skąd przeniósł się do jego krakowskiej centrali.

W 1926 r., czyli jeszcze przed uzyskaniem dyplomu inżyniera górnika, rozpoczął pracę zawodową na stanowisku topografa i geologa asystenta pod kierunkiem prof. dr Konstantego Tołwińskiego w Karpackim Instytucie Geologiczno-Naftowym. Tu przygotował podkład topograficzny do mapy w skali 1:500 000 p.t.: „Obszary naftowe i gazowe Polski w Karpatach i na Przedgórzu” (1928 r.). Następnie wspólnie z doc. dr inż. E. Wutzenem wykonał stronę topograficzną i hipsometryczną do „Mapy geologicznej Karpat Wschodnich”, wydanej drukiem

w skali 1:200 000 (1938 r.) oraz odręczną mapę hipsometryczno-geograficzną Karpat Wschodnich w skali 1:100 000, która zagięła w czasie działań wojennych. Ponadto współpracował z K. Tołwińskim przy wydaniu „Nowego atlasu geologicznego Borysławia”, monografii „Kopalnie ropy naftowej i gazów ziemnych w Polsce” (kilka tomów) i miesięcznika „Kopalnictwo naftowe w Polsce”, w którym opracowywał dział statystyczny.

W czasie okupacji hitlerowskiej B. Fleszar dysponował kreślarnią, dużym zbiorem map (od katastralnych po sztabowe), fotokopiarnią i archiwum dokumentów naftowych, w którym dominowały materiały S.A. „Pionier” i S.A. „Galicja”. Z tego tytułu nawiązał żywe kontakty osobiste z 11 geologami wówczas stacjonującymi w Borysławiu, którzy korzystali z usług jego działu. Za jego wiedzą niejedną mapę sztabową udało mi się przeszmugłować w lasy Beskidu Sądeckiego, gdzie wykorzystywano je w organizowaniu antyhitlerowskich akcji dywersyjnych.

W lecie 1943 r. miałem możliwość obserwować B. Fleszara w czasie prac polowych. Wspólnie z K. Tołwińskim opracowywaliśmy od strony geologicznej problem rozbudowy kopalni ropy naftowej w Kosmaczu (30 km na SW od Kolumny) oraz kierunki dalszych poszukiwań naftowych w rejonie Akreszor. Równolegle podobne zadania rozwiązywał w rejonie Luczy – Jabłonowa doc. dr T. Kuciński. Dla naszych prac B. Fleszar wraz z E. Wutzenem przygotowywali szczegółowy podkład topograficzny i wysokościowy. Podziwiałem jego skrupulatność i dokładność w pomiarach oraz nadzwyczajną wytrwałość fizyczną w trudnych górskich warunkach Karpat Pokuckich, spotęgowanych okupacją i zbliżającymi się działaniami wojennymi.

Po ewakuacji Karpackiego Instytutu do Jasła w 1944 r. B. Fleszar jako jeden z pierwszych zgłosił się w Krośnie do Instytutu Naftowego zawiązującego się pod kierunkiem prof. mgr inż. J. Wojnara. Początkowo pracował jako referent produkcji, zajmując się przede wszystkim statystyką naftową. W 1946 r. objął organizację i kierownictwo Działu Wydawnictw i Dokumentacji Naukowo-Technicznych. Z tego okresu nieprzemijającą wartość stanowi opracowanie pt. „Polski przemysł naftowy 1926–1945” (1946 r.). Praca ta była kontynuacją przedwojennej statystyki naftowej i podawała syntetyczne ujęcie materiałów dotyczących wydobycia ropy naftowej i gazu ziemnego w poszczególnych okresach i rejonach.

Po przeniesieniu go do Krakowa w 1947 r. B. Fleszar szczególnie intensywnie zajął się zorganizowaniem Ośrodka Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej przy Instytucie Naftowym, stwarzając dogodne warunki rozwoju informacji w zakresie górnictwa i przemysłu naftowego. Ponadto dla Fédération International de Documentation opracował poprawki w dziale „górnictwo naftowe”. W dużym zakresie zajmował się stroną redakcyjną publikacji o znaczeniu monograficznym w wydawnictwie „Prace Instytutu Naftowego” (później przemianowanego na Instytut Górnictwa Naftowego i Gazownictwa) oraz wydawnictw typu podręcznikowego i encyklopedycznego. Jest to przede wszystkim dwutomowe dzieło pt. „Technik naftowy” (1955 r.) i „Poradnik górnika naftowego” (1969 r.). Ponadto spośród wielu innych należy wymienić podręczniki pt. „Eksploracja

złóż ropy i gazu” (1946 r.), „Wiertnictwo” (1950 r.) oraz własna publikacja pt. „Szczelinowanie złóż naftowych” (1963 r.). Ponadto trzykrotnie redagował wydawnictwa jubileuszowe Instytutu Naftowego.

Podkreślić należy, że B. Fleszar był znakomitym, starannym i oddanym branży naftowej redaktorem. Dbał o poprawność języka polskiego i o szatę graficzną wydawnictw. Szczególnie to uwydatnia się w redagowaniu miesięcznika „Nafta”, który postawił na poziomie międzynarodowym. W redakcji „Nafty” pracował od 1947 r. i po przejściu w 1974 r. na emeryturę współpracował z tym czasopismem do połowy 1977 r. Stanowisko redaktora technicznego objął w 1947 r. W latach 1951–1969 i 1975–1977 był redaktorem działowym, a w latach 1974–1975 zastępcą redaktora naczelnego. Nie uchylał się od publikowania w tym czasopiśmie licznych własnych artykułów.

Poza ulubioną statystyką B. Fleszar swe zainteresowania zawodowe koncentrował głównie na zagadnieniach zwiększenia eksploatacji ropy naftowej z uwzględnieniem torpedowania otworów, szczelinowania pokładów naftowych i metod termicznych (grzejniki elektryczne, para wodna). Szczególnie dużo uwagi poświęcił adaptacji metody implozji do zwiększenia eksploatacji złóż ropy naftowej. Przeprowadził rozwiązania odrębne od zagranicznych stosując cylinder szklany z detonatorem prochowym odpalany z powierzchni ziemi. Pozwoliło to na wykorzystanie tej metody w otworach o różnej głębokości i niezależnie od medium w nich znajdującego się. Półprzemysłowe próby zdały pomyślny egzamin w warunkach karpackich, ale dalsze wdrażanie okazało się niemożliwe z uwagi na trudności stawiane przez przemysł szklarski.

B. Fleszar był aktywnym członkiem Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego. Za swoją działalność wydawniczą i redaktorską otrzymał złote odznaki NOT i SNTIiTPNaft., a także odznaczenie Zasłużonego dla Górnictwa Naftowego. Posiadał tytuł dyrektora górniczego II stopnia, Medal Dziesięciolecia, Złoty Krzyż Zasługi i Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

Przez całe swoje pracowite życie odznaczał się rozważą, życzliwością i spokojem. Przez 37 lat bliskiej z nim znajomości nie słyszałem go nigdy mówiącego podniesionym lub gniewliwym głosem. Chętnie udzielał swych rad i w razie potrzeby korzystał z rad innych osób. Był bardzo wymagającym redaktorem nie tylko w stosunku do innych, ale i do siebie. Był wzorowym i sumiennym pracownikiem, ale równocześnie bardzo koleżeńskim. Dla mego pokolenia naftowców, pokolenia ostatnich polskich borysławczyków, pozostanie zawsze w żywej i życzliwej pamięci jako wspaniały kolega, dobry organizator i pracownik naukowej wysokiej klasy.

Henryk Kozikowski

SUMMARY

Bronisław Fleszar was born on 29 February 1903 in Wysoka near Łańcut, where he accomplished the secondary school in 1921. In 1927 he graduated in mining engineering at the Mining and Metallurgical Academy in Cracow and was employed in the Carpathian Geological and Oil Institute in Borysław as specialist in cartographic mapping and in editorial works. After the World War II, B. Fleszar started to work in the Oil Institute organized in 1944 in Krosno, and subsequently moved with this institution to Cracow. In 1959 he gained the Dr. Ing. degree and in 1973 was nominated assistant professor. His activity was concentrated in methods of intensification of oil production and in organization and editorial fields. In the years 1947–1975 prof. Fleszar was the editor in chief of the periodical "Nafta" (Oil), publishing also there the majority of his papers devoted e.g. to thermal and impulsion methods used to intensify the oil production. Besides, first in Krosno and, afterwards, in Cracow he organized the centre of scientific and economic information and documentation.

Prof. Fleszar was awarded with numerous crosses and medals for merits. He was not only an outstanding specialist in oil engineering and editorial activity but also a man who gained the sympathy friendship of his numerous colleagues.

translated by W. Narebski

SPIS PRAC DOC. DR. INŻ. GÓRN. BRONISŁAWA FLESZARA

- 1945. Problem racjonalnej gospodarki złożami ropy naftowej. *Nafta* 1, 4, Katowice.
- 1946. Polski przemysł naftowy 1926–1945. *Inst. Naft.*, Kraków.
- 1946. Odbudowa górnicza złóż ropnych. Rozdz. III/2 w podręczniku *Eksploatacja złóż ropy i gazu*. *Inst. Naft.*, Krosno–Kraków.
- 1948. Postępy w podziemnej gazyfikacji złóż węgla. *Nafta* 4: 10–11, Katowice.
- 1948. Hydrauliczne torpedowanie odwiertów naftowych. *Nafta* 4, 12, Katowice.
- 1949. Amerykański przemysł naftowy w ostatnich latach. *Nafta* 5, 5, Katowice.
- 1949. Kierunki torpedowania odwiertów naftowych. *Nafta* 5: 1–2, Katowice.
- 1949. Nafta na Bliskim i Dalekim Wschodzie. *Nafta* 5: 10–11, Katowice.
- 1949. Światowy przemysł naftowy w latach 1947–1948. *Nafta* 5: 4–5, Katowice.
- 1950. Światowy przemysł naftowy w latach 1939–1948. *Nafta* 7: 4–11, Katowice.
- 1956. Ciecze do hydraulicznego szczelinowania pokładów. *Nafta* 12, 12, Katowice.
- 1957. Kontrola skuteczności hydraulicznego szczelinowania. *Nafta* 13, 9, Katowice.
- 1960. Projektowanie hydraulicznego szczelinowania pokładów. *Nafta* 16, 7, Katowice.
- 1960. Teoretyczne określanie ciśnienia szczelinowania. *Nafta* 16, 10, Katowice.
- 1961. Technika implozji w zastosowaniu do eksploatacji złóż naftowych. *Nafta* 17, 9, Katowice.
- 1962. Nowe schematy szczelinowania złóż naftowych. *Nafta* 18, 4, Katowice.
- 1963. Szczelinowanie złóż naftowych. *Wyd. Górn.-Hutn., Bibl. Naft.*, Katowice.
- 1964. Nowe sposoby obróbki odwiertów naftowych. *Nafta* 20, 10, Katowice.
- 1965. Stuletni rozwój przemysłu naftowego w Związku Radzieckim. *Nafta* 21, 12, Katowice.
- 1965. Zagadnienie określenia porowatości szczelinowej (współczynnika szczelinowatości). *Nafta* 21, 5, Katowice.
- 1967. Postęp techniczny w polskim górnictwie naftowym oraz pomoc radziecka w jego rozwoju. *Nafta* 23, 10, Katowice.
- 1968. Ciepłe metody wydobywania ropy. *Nafta* 22, 3, Katowice.
- 1968. Sprawozdanie z działalności Komitetu Redakcyjnego „Nafty” za rok 1967 i I półrocze 1968 r. *Nafta* 22, 8, Katowice.
- 1969. Kierunki i zadania rozwojowe w eksploatacji złóż naftowych. *Nafta* 23, 9, Katowice.
- 1969. Wielkości i jednostki miar. Rozdz. V w: *Poradnik górnika naftowego*. *Wyd. „Śląsk”*, Katowice.
- 1970. Dwadzieścia pięć lat działalności Instytutu Naftowego 1944–1969. *Wyd. „Śląsk”*, Katowice.